

HRVATSKA MISAO

PREDPLATA ZA ŠIBENIK I AUSTRO-UGARSKU GODIŠNJE K 14.—
POLUGODIŠNJE I TROMJESечно SURAZMjERNO, MjESEČNO
K 1:20. — POJEDINI BROJ 10 PARA. — OGLASI PO CIJENIKU.
PLATIVO I UTUŽIVO U ŠIBENIKU.

GOD. III.

- IZLAZI SVAKI DAN -
... TELEFON BR. 74. — ČEKOVNI RAČUN 129.871. ...

UREDNIŠTVO I UPRAVA NALAZE SE NA TRGU SV. FRANE IZA
OBCIN. PERIVOJA. — VLAŠTNIK, IZDAVATELJ I ODGOVORNJI
UREDNIK JOSIP DREZGA. — TISKAR: HRVATSKA ZADRUŽNA
TISKARA U ŠIBENIKU, U. Z. S. O. J.

ŠIBENIK, subota 15. svibnja 1915.

BR. 83. (313.)

Pred Przemysлом.

Austrijske i njemačke čete potiskuju Ruse preko Dobromila, Starog Sambora, Turke i Skole — U jugoistočnoj Galiciji bitka traje — U ruskoj Poljskoj uzmicanje Rusa zahvaća sve veći opseg.

Progon Rusa širi se.

BEĆ, 14. svibnja. Službeno se saopće:

Uzmak neprijatelja iz ruske Poljske traje dalje. Ovo uzmicanje prelazi takodjer i odsječke dosadanje fronte na Pilici.

Istočno od Piotrkova do gornje Visle progone savezničke vojske generala Woysch i Dankla uzmičućeg protivnika. Njihove čete doprle su do na brdoviti kraj sjeveroistočno od Kielca.

Pred armadom nadvojvode Josipa Ferdinanda uzmiču Rusi u srednjoj Galiciji preko Sana te se povlače iz prostora Dobromila i Starog Sambora pred četama armada generala Borojevića i Böhmermollta u pravcu prama sjeveroistoku. Naše čete dostigle su visove sjeverozapadno Dobromila i Starog Sambora u borbama stražnjih četa.

Općenitom prodiranju sada su se priključile i savezničke čete njemačkog generala Lissinena, koje prodiru preko Turke i Skole.

U jugoistočnoj Galiciji bitka traje dalje. Jake ruske sile prodrle su do preko Obertyna te do sjeverno Sniatyna i do Mahale.

BERLIN, 14. svibnja. Službeno se saopće:

Jaki engleski napadaji proti našoj fronti pred Ypernom izjavili su se, uz teže gubitke po neprijatelju.

Na cesti Menin-Ypern mi smo i dalje dobili na zemljistvu.

Naši gubici pri oduzeću Carenca po neprijatelju iznose 600-700 ljudi.

Između Maase i Moselle razbijao se je neprijateljski nasrtaj u Šumi Prierst u našoj vatri.

† Prof. MATKO MANDIĆ

Prednje čete general-pukovnika Mackensena nalaze se pred Przemysлом i oko njega.

Savezne čete nastavljaju potjeru za neprijateljem u pravcu Dolina-Dobromil s jedne strane i preko Polaniec-Kielce s druge strane.

Rusi takodjer nisu mogli da

uzdrže svoje položaje od Kielca do na Pilicu kod Inowłodza, te su u naglog uzmaku prama istoku.

Pobjednik Rusa u Galiciji.

Priznanje i odlikovanje.

BEĆ, 14. svibnja. Šef generalnoga štaba barun Konrad von Hötzendorf primio je od Njegovog Veličanstva cara

PLATIVO I UTUŽIVO U ŠIBENIKU.

nove puteve, da ih vode do gospodarskog pridružujuća, do prosvjetnog napredka, do ujedinjenja i slobode.

Jedan je evo list zub vremena odkinuo, jedan je stražar, baš tamo gdje Učka naplavljuje slovenski svoj biser sa Triglavom u hrvatsko ovo more, u negovrat uginuo, te svjetionik čeka tko će da popuni sad pusto ono mjesto, iko će da pazi žižak te osvjetljuje siroti Istri pogibelje puteve sred bijenoće oluja, pred tajanstvenošću duhova.

Pokret za oslobođenje istarskog kmeta od ekonomskog i kulturnog robovanja našao je Matka Mandića medju prvima. Misao Dobrile i Vitezica, ozrena velikim pokretom koji u čitavom hrvatskom narodu izazvala nauka ute-mjeljitelja stranke prava, našla je u Mandiću najspremijeg i najidealnijeg potbornika. Rodjen u Kastvu (29. IX. 1849) izuzeo je teologiju, a onda slušao filozofiju na českom sveučilištu u Pragu te se je usposobio za prirodne znanosti. Došav kao suplent na njemačku gimnaziju, ubrzo je osjetio kako njegovi narodni osjećaji nemogu da živu u onim verigama te je bio prisiljen ostaviti službu. Onda ga vidimo medju pokretnicima i kao "prvi urednik naše Sloga", namijenjene ekonomskom, prosvjetnom i narodno-političkom pridružujućem istarskog kmeta. On je "Našoj Slozi" ostao duša za puno 32 godine, do zadnjega daha svog života, radeći za nju i u časovima najveće zaposlenosti i bolesti.

Od god. 1889. vidišu Mandića zastupnikom na istarskom saboru, a god. 1907. iznese ga opće pravo glasa za zastupnika, skupa sa Laginjom i Spinčićem, na carevinskom vijeću. Ondje je on bio uvijek skupa sa našim pravaškim zastupnicima iz Dalmacije, posebice pak sa drom Dulibićem i don Franom Ivanševićem.

Težko će se naći čovjeka tolikog samoprijegora kakav je bio pokojni Mandić. Živo je skromno, prikrivaće je sebe, samo da može davati što više svome narodu, te je siromak i umro.

Hrvati i Slovenci Istre, Trsta i Gorice imali su u Matku Mandiću idealnog pravka, koji je u svakom pogledu svoju dužnost izpurjavao. Njegova parlamentarna djelatnost bila je velika, njegova odlučnosti ustrojnost u obrani hrvatskih prava protiv saviljanja saborne većine neslovinom. Živeć u Trstu djelovao je odan je osvještenje i pridružuje naroda onih zemalja, a koliko su ga volili Slovenci, govorili činjenica, da su ga birali predsjednikom svog političkog društva „Edinost“, a u izborima za carevinsko vijeće nosili ga kao svog kandidata u jednom od tršćanskih izbornih kotara.

Za svoje djelovanje bio je Matko Mandić imenovan počastnim gradja.

ninom Kastvu, Volosko-Opatije, Buzeta i još drugih istarskih gradova i općina.

Odrešito u obrani hrvatskih prava najjače odražavala se u Mandićevom njegovovanju narodnog jezika u crkvi. On je kroz čitav svoj život bogoslužje obavljao izključivo u narodnom jeziku, pače i samu misu gorio je čisto hrvatski.

Podlegao je bureznoj bolesti, koja ga dugo mučila, u 65. godini života, u dobi kada je mogao još najuspješnije djelovati.

Gubitak Matka Mandića težak je udarac za hrvatsko-slovensku stvar. Sutra će se bolna srca nači duhom u Trstu Hrvati i Slovenci iz svih zemalja, i na otvorenom grobom svog vodje pomoliti će se za sretnu budućnost jadranskih žala.

Slava Matku Mandiću!

KRONIKA.

Rotterdamski "Courant" javlja 12. ov. mј.: Njemačke čete stoje tle pred Ypernom. Dok je French još jučer naglasio u svojem izvešćaju, da je subita navalna Nijemaca, danas se Englezovi sprijateljuju sa skorošnjim padom Yperna. Englez drže, da bi bilo šteta daljnjih golemlih žrtava samo za to, da se obrani Yper. Ratni su dogadjaji u posljednje vrijeme tako razvili, da se ispraznjenje Yperna smatra potrebnim, kako bi englezke čete mogle zapremiti povoljnije položaje.

"Neue Freie Presse" donosi intervjue s bugarskim političarima. Ministar finacija Tončev reka je: Razlozi za sadanje držanje Bugarske sežu natrag do bukareštanske konferencije. Ondje se jedina Austro-Ugarska zauzela za Bugarsku. Mi smo Austro-Ugarskoj od srca zahvalni i mislimo da koristimo najstrožijim neutralitetom. Austro-Ugarska i Njemačka odredit će zato poslije rata teritorijalnu cijenu.

U peštanskom parlamentu upitao je zast. Rakowsky ministra predsjednika, ne bi li bilo uputno, povodom okolnosti, što i vodeći državnici neprijateljskih država daju izjave o vanjskom položaju, da i oni sada, kada se možda nalazimo pred preokretom, orientira kuću o vanjskim odnosajima. Grof Tisza je odvratio: U podpunoj svjetlosti svoje odgovornosti ne držim sadanji čas podesnim, ni za podavanje vladini izjave ni za rasspravu vanjskih pitanja.

Njemačka je vlasta upravila na sve neutralne vlasti notu, u kojoj slijavi krvnju za sažaljenja vrijedne gubitke ljudskih života na Englesku, koja snuje izglađenje Njemačke, oboružava trgovca brodove i time sama dovodi sigurnost na moru i opasnost. Vlada otklanja svaku istragu glede potopljenja „Lusitanije“.

U Palăhoru (provincija Selino na Kreti) stiglo je 6. o. mј. iz Toulova 18 velikih ratnih brodova francuskih sa četiri torpiljarke i dvije podmornice. Po navodima momčadi, brodovi su odredjeni za Dardane.

Engleska je zabranila izvoz svog ugljena i u neutralne zemlje. Ovo je u prvome redu upereno protiv Italije.

Kod Jasla bio je zarobljen pod-gouverner Galicije Kičenko, brat zavojedajućeg generala u jugoistočnoj Galiciji.

Cunard-Linie, kojoj je pripadao potopljeni orijaš „Lusitania“, kani poslati put Amerike parobrod „Mauritania“, koji je parac potopljenom.

Parizi „Temps“ javlja, da su svii pročelnici občina u Francuzkoj bili pozvani, da recirkiraju u odnosnim občinama sve zalihe žitka, nužnog za prehranu građanskog pučanstva, i to uz cenu od 32 franka po 100 kg. Prema vijestima iz Kopenhagena, dignute su u zrak, prigodom zadnjih atentata na tvornice u Petrogradu, jedina russka tvornica melinita, kao i druga tvornica, koja se bavi proizvodnjom zrakoplova.

Među zarobljenicima iz posljednjih bojava nalazi se takodjer sin ruskoga ministra izvanjskih posala Sazonova.

Birževija "Vjednost" brzojavljuje, da je u Srbiji nekoliko kategorija žena službeno pozvano na vojničku službu za bolnice.

Gospodarstvo.

Nove odredbe o aprovizaciji.

Austriski vlada izdala je potonji dana više naredaba, koje zaslicaju u aprovizaciju domaćeg pučanstva. Jednom od tih naredaba — kako smo još jučerjavili — ograničava se prodaja mesa od goveda, teleći, svinji i kokoši u sirovom i u priredjenoj stanju na 5 dana u tjednu. To je učinjeno s obzirom na pomjankanje stoke, kano i obzirom na budućnost kako bi se zajamčio podmladak za budućnost. Kokoši se imaju stediti i radi jaja, kojih je malo i zato postaju sve skupljaj. U buduće dane će se smjeti na dva dana, koje će opredjeliti nadležna politička oblast u tjednu, ni prodavati u mesnicama ni prodavati goštima u javnim lokalima meso od goveda, svinji i kokoši, a na taj način svakako će se i u privatnim kućanstvima ograničiti potrošak ovog mesa, koje se može nadomještiti prema prilikama mesom od riba, jajadi, ovaca, divljači, kobasicama i sl. Drugom naredbom otječava se ili sasvim zabranjuje klanjanje teleći i krava, za mlijeko i razplod, a trećom se uvode posebne odredbe za trgovinu govedom, kako bi se sprječilo nesavjesno spekuliranje nelegitimiranih marvinskog trgovaca, kojih se nerazmerno poskušaju blago na štetu občinstva. Kontrolom trgovine želi vladu sanariti ne druge prilike na marvinskom tržištu, a ne misli sprječiti trgovinu uopće na štetu aprovizacije.

Tečaj austrijskog i njemačkog novca u Americi.

Financijsko ministarstvo američkih Savremenih Država je u službenoj izjavi priznalo i izričito ustanovilo potpunu vrijednost austro-ugarskog i njemačkog novca. Ta je službena odluka razasana na sve carinarnice Savremenih Država s nalogom, da na svu robu, što se uvozi iz Njemačke i Austro-Ugarske, u-daraju carinu s preračunavanjem ovih vrijednosti u američki novac. Roba se mora procjenjivati po potpunoj vrijednosti, kojom je i kupljena, jer o opadanju vrijednosti platežnim sredstvima u Njemačkoj i Austro-Ugarskoj ne može biti ni govor.

Domaće vijesti.

Novo priznanje hrvatskim pukovnjima. Za posljednjih krvavih i pobijedonosnih bojeva u Galiciji osobito su se hrabro poneli hrvatski vojnici ces. i kr. 16. i 53. pješ. pukovnije, te 25. domobranske pukovnije. Ovaj je put hrvatske junake za njihovo hrabro i neustrašivo držanje povučao samo Njegovo Veličanstvo, te je osim toga barjak 53. pješ. pukovnije odlikovan zlatnom kolajnom za hrabrost.

Grad i okolica.

U počast blagopokojnom Matku Mandiću, prvaku istarsko-tričanskim Hrvata i Slovenaca, "Hrvatska Čitaonica" vije zastavu na po stijega te je rodbini pokojnika upravila brzouzna sažalnicu.

Naše uredništvo poslalo je uredničku "Edinstvu" u Trstu brzouznu sažalnicu slijedećeg sadržaja:

Misao voditelja Matka Mandića preživljuje grobove. Izmorenom tijelu domovina prostire njezin ležaj u svijesti njenih sinova, u vjeri nestolovivo u sretniju budućnost hrvatsko-slovenskog naroda.

Castim reljikvijama neka talasi sa posvećenih jadranskih žala nose tamu, gdje Soča žubori istu pjesmu koju žubori Krka, duboko počitanje sa litica Krešimirova grada.

"Hrvatska Misao".

Gradjanstvo počastiti će uspomenu dragog pokojnika sabiranjem za Istarsku Držu.

U fond za invalide, udove i sirote poginulih ratnika upravitelj Poreznog Ureda gosp. Lučev sakupio je kroz travanj tek. god. kruna 896 i 43 para.

Mjesto ulaznine na koncertat poklonili su: dr. Božo Kurajica, ravnatelj zemaljske ludnice, K 10; obitelj Skarpa K 10; gosp. savj. Dušan Bašić K 4,

Podružnici "Crvenog Križa" poklonili su: tvrdka V. Inchiori i figli da počasti uspomenu pok. A. de Mattiazz K 4; Pere Šare da počasti uspomenu lke ud. Šare K 4.

Gosp. Dannecker, kapetan Lloyd-a, sakupio je na parobrodiju što vozi između Šibenika i Skradina K 100.

Preminula je jučer Duma Aras rođ. Čala u 33. godini. Pokoj vječni!

Ugrizao ga pas. Dne 12. o. m. ugrizao je pas Mika Kovačevića Danu Karadjolu pok. Ante, od 17 god., trgovca u Varošu, te razparao obe nogavice i na lijevom bedru malo ga oderao.

Ribarnica bez ribe. Počam od prvih dana ovog mjeseca, ribarnica je skoro pušta, izgleda, da će ljetni ribolov sasmostati, što će, kraj nestasice mesa, biti od pogubnih posljedica po pučanstvo.

MLJEKO: kraljevi i ovčje, čiste, naravno i sterilizirano, predaje po 48 para litar, **Uzorna Mljekarna J. Drezga.**

Kuća u sredini grada

na dva poda, s električnom svjetlošću i vodom, i sa tri konobe, prodaje se. Priupitati se u uredničtvu lista.

Pobjegla papiga.

Zelenu papigu, koja razumije kad ju se zove imenom "Bubi" pobjegla je gosp. Oberstleutnant pl. Freischlag. Onaj koji ju nadje i povrati, dobije 100 K nagrade.

Remington Standard

Jedan pisačih strojeva

milijun u porabi.

Model X i XI.

BEZ KONKURENCIJE

Podpuno

amerikancko pokućstvo

GŁOGOWSKI & Co. - TRST

Piazza della Borsa No. 14 i kat

Telefon br. 17-70.

P. T.

Častimo se staviti do znanja svakoj cijenjenoj osoboj, da smo već od davnina osnovali klesarsku zadružu pod naslovom :

PRVA SPLITSKA

KLESARSKA ZADRUGA

registrirana na ograničeno jamčenje

U SPLITU.

Zadruga obavlja svakovrsne klesarske radnje bilo u mramoru ili kamenu uz najpovoljnije uvjet.

Osobitom preciznošću izradjuje žrtvenike, balaustre, krisionice, nadgrobne spomenike itd. u najmodernijim slogovima. Skladište je obskrbljeno sa mramornim materijalom, također mramornim pločama za pokućstvo. Buduće je ista providjena izvrstnim radnim stilama i dovoljnim kapitalom, to je u stanju svaku narudužu brzo i tačno izvršiti na podpuno zadovoljstvo gg. naručitelja.

Na zahtjev šalje načrte, uzorke materijala, kao što i sve upute i razjašnjenja.

Preporuča se uglednom občinstvu i prepoštovanom svećenstvu, da ju počaste svojim cijenjenim naručebama.

UPRAVA.

VELIKA ZLATARIJA

GJ. PLANČIĆ

Vis - Starigrad - Velaluka

ŠIBENIK.

Kupuje staro zlato i srebro uz najpovoljnije cijene.

NAJMODERNIJE POSJETNICE

IZRADUJUJE

Hrvatska Zadrživa Tiskara u Šibeniku

U. Z. S.

KNJIGOVĒZNICA

HRVATSKE ZADRŪŽNE

TISKARE U ŠIBENIKU ::

u. z. s. o. j. (Dr. ANTE DULIBIĆ I DRUG).

UEVEUJE DUGOTRAJNO I SOLIDNO SVAKE VRSTI UVEZA, KAO: PROTOKOLE, MISSALE, MOLITVENIKE I SVE U TU STRUKU SPA-

DAJUĆE RADNJE.

CIENE UMJERENE. — IZRADBA BRZA

I SOLUDNA.

Jadranska Banka

PODRUŽNICA ŠIBENIK

Dionička glavnica K 8,000.000. — Pričuva K 700.000.

CENTRALA U TRSTU

(Vlastita kuća).

Naslov za brzovje: "JADRANSKA".

PODRUŽNICE: Dubrovnik — Kotor — Ljubljana — Metković — Opatija — Šibenik — Split — Zadar.

Kuponii založnica Zemljšno veresijskog zavoda Kraljevine Dalmacije plativi su kao i uvučene založnici unovčuju se kod JADRANSKE BANKE u TRSTU i svih njezinih podružnica.

Uložne knjizice. — Pohrana i administracija vrijednosnih papira. — Kupoprodaja tuzemnih i inozemnih vrijednosnih papira, te deviza i valuta. — Osiguravanje efekata proti gubitku na tečaju pri vučenju. — Žiro računi i tekući računi. — Unovčivanje mjenica, dokumenata, odrezaka i izvučenih vrijednosnih papira. — Kreditna pisma, čekovi, vagla, naputnice. — Predujmovi i zajmovi na vrijednosne papire, dionice sreće, robu (Warrants), brodove itd. — Gradjevne vjerijeske.

Prencini (Safes) za čuvanje vrijednota u čeličnoj sobi (Tresor) sa posebnim ključevima za klijente, u kojim se prencinama može držati svakovrsne vrijednosti.

HRVATSKA ZADRŪŽNA TISKARA

ŠIBENIK

UKNJIŽENA ZADRUGA SA OGRANIČENIM JAMSTVOM

(Dr. A. DULIBIĆ I DRUG)

OBSKRBLJENA JE SVIM MATERIJALOM, TAKO DA JE U STANJU TOČNO, BRZO, U MODERNOJ SLOGU TE UZ VEOMA UMJERENE CIJENE IZRADJIVATI SVE RADNJE SPADAJUĆE U TISKARSU STRUKU.

IZRADUJUJE POIMENCE POSJETNICE, TRGOVACKE MEMORANDUME, RAČUNE, NASLOVNE LISTOVE, TRGOVACKE I SLUŽBENE OBVOJE, VJENČANE KARTE, PLESNE I DRUGE ZABAVNE POZIVE I PROGRAME, OSMRTNICE, CIJENIKE, JESTVENIKE I T. D. I. T. D.

VELIKO SKLADIŠTE TISKANICA ZA OBĆINE I ŽUPSKIE UREDE.

PRODAJA RAZNOVRSNOG ČISTOG PAPIRA I OBVOJA

Da postigneš obilan prirod svoga rada na poljodjelskom polju morati će pognojiti svoje usjeve, vinograde, mašline, voćna stabla i t. d. sa

40% Kalijevom soli ili kainitonom

51-61% Kalciumcianamidom

16-21% Thomasovom drozgom

i to prama uputama koje svak može da zatraži bezplatno kod podpisane, bilo ustmeno ili pismeno. Ista tvrdka zari manicima dijeli poučne knjizice o uporabi gnijojiva za sve kulture, te prema zahtjevu drži i specijalna predavanja. Ove tri vrsti daju isti uspjeh kao KAS a cijenie od istoga.

Ova gnijojiva dobivaju se izključivo kod podpisane tvrdke, kao jedini i glavni zastupatelj i razpacačao, i to prama uvjetima postavljenim od tvornica.

GRUBIŠIĆ & Comp. :- Šibenik.

(brzovje naslov GRUBARES — telefon br. 56).

Bakalara, ulja maslinovog, pirinča.

Sumpora i sumporača "Torpedo" Strčalka "Vermorel" i "Non plus ultra" cukra u kokšama (čašča) sjemenja djeteline uz snižene cijene prodaje:

PIO TERŽANOVIĆ U ŠIBENIKU

KRUMPRIR

je upravo stigao.

Traži se.

Mjesni zastupnici, za posjećivanje učenica na upis u Žensku krojačku školu "Europa", traži S. R. Rosić, upravitelj. Upitati u Hotel Šibenik.

Soba s pokućstvom

po želji sa još jednom sobicom iznajmljivaje se. Ista se nalazi u kući br. 225 kod Vatrogasnog Društva. Upitati se kod vlastnika

Opća korist!

Ženska krojačka škola, sistema "Europa", obaveštjuje p. n. cij. gospogje i gospogice grada Šibenika i okolice, da će dne 3. svibnja t. g. otvoriti tečaj u Šibeniku u Glavnoj ulici br. 40 II. kat. (kuća Gijardi), te se upozorjuj cij. našlovi, da ovi vanredni prilik u lahkotu, kratkoči vremena i savršenoj jednostavnosti u poduci s vsekupnoga ženskoga odjeća, nepropuste, budući da jamčimo, da se svaka tačno i potpuno u sveukupnom krojenju, za malo dana, može da usavrši. Najviše jamstvo pružaju bezbjedna, priznanja i javna očitovanja iz svih krajeva ove monarhije.

Na upis prima se, za vrijeme poduke u školi, izjutra od 9-12 i po podne od 3-7 sati.

Opizrom na kratkoči tečaja, molimo svakoga, da već sad u početku sudjeluje.

Za mnogobrojni posjet moliti uz štovanje
S. R. ROSIĆ
upravitelj.

2-4